

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเสริมสร้างขีดความสามารถศักยภาพและความเข้มแข็งในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน นับเป็นพื้นฐานในสังคมในอนาคต การพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของคน ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลมากที่สุดต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งนี้ เนื่องจากคนเป็นกลไกที่สำคัญต่อการพัฒนาในทุกๆด้าน ซึ่งเสริมสร้างศักยภาพของคนด้วยการพัฒนาร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาให้มีสุขภาพพลามัยแข็งแรง มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการประกอบอาชีพและสามารถปรับตัวทันตามกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองมีวิสัยทัศน์ที่จะนำมาพัฒนาคุณภาพเสริมสร้างความสามารถ ศักยภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชน

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ประกาศใช้ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันได้กำหนดให้คนไทยทุกคนมีหน้าที่ป้องกันประเทศ โดยเฉพาะชายไทยต้องรับราชการทหาร ดังนั้นในแต่ละปีจะมีประชาชนส่วนหนึ่ง ซึ่งเป็นชายในวัยแรงงาน ได้รับคัดเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการและต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นทหารกองประจำการเป็นเวลา 2 ปี กระจายอยู่ตามหน่วยทหารทั้ง 3 เหล่าทัพทั่วประเทศ ซึ่งบุคลากรเหล่านี้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าเป็นกำลังพลที่มีประสิทธิภาพ เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีลักษณะเป็นผู้นำมีสุขภาพอนามัยแข็งแรงสมบูรณ์ และได้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆอย่างเพียงพอ หลังจากปลดประจำการแล้ว เพื่อสามารถนำความรู้ไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขตลอดจนเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน หรือประกอบอาชีพตามความสนใจ หรือความถนัดของแต่ละคนเป็นประชากรที่มีคุณภาพต่อไป (สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน : 2549)

การดำเนินการคัดเลือกทหารกองประจำการของกระทรวงกลาโหมที่ผ่านมา พบว่าผู้ผ่านการคัดเลือกเข้าสู่ทหารกองประจำการทั้งกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศส่วนหนึ่งระดับการศึกษายังไม่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้น เพื่อให้ทหารกองประจำการดังกล่าวได้รับการพัฒนาด้วยระบบการศึกษา ระหว่างรับราชการทหารเป็นเวลา 2 ปี จึงควรได้รับโอกาสพัฒนาหลังจากออกจากราชการทหารแล้ว และเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป ในปีพุทธศักราช 2537 กองบัญชาการทหารสูงสุด โดย กรป.กลาง ได้มีการลงนามร่วมกับกรมการศึกษานอกโรงเรียนขึ้น โดยข้อตกลงความร่วมมือนี้ ได้นำไปสู่การจัดนโยบายการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับทหารกองประจำการ การจัดการเรียนการสอนได้ดำเนินการในหน่วยทหารทั้ง 3 เหล่าทัพ ซึ่งมีสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนในด้านการพัฒนาครูผู้สอน ค่าตอบแทน สื่อ

สำหรับทหารกองประจำการ การจัดการเรียนการสอนได้ดำเนินการในหน่วยทหารทั้ง 3 เหล่าทัพ ซึ่งมีสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนในด้านการพัฒนาครูผู้สอน ค่าตอบแทน สื่อ ตลอดจนการพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมเฉพาะกลุ่มเป้าหมายแต่เนื่องจากรัฐบาลได้กำหนด พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มาตรา 8(2) การมีส่วนร่วม สังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมนั้นแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมติดตามประเมิน ส่งเสริมให้กำลังใจและปฏิบัติงานที่มุ่งประโยชน์ต่อส่วนร่วม หลักการนี้ถือว่าเป็นอนาคตของประเทศและความจำเริญรุ่งเรืองของสังคมไทย เป็นความรับผิดชอบของคนไทยทุกคนมิใช่จำกัดโดยตรงในการสถานศึกษา ดังนั้น จึงเป็นสิทธิและหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อแก้ไขปัญหา ช่วยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและช่วยดูแลการจัดการศึกษา ทำให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ แนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการได้ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมสอดคล้องกับการปฏิบัติรูปการศึกษา

จากการดำเนินงานการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ที่ผ่านมาพบว่า การจบการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย มีผู้จบหลักสูตรในระดับต่างๆ จำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้สมัครเรียน และลงทะเบียนเรียน อีกทั้งผู้เรียนที่ผ่านการศึกษาระดับตามหลักสูตรการจัดการศึกษานอกโรงเรียน มีความรู้พื้นฐานต่ำกว่าเกณฑ์เช่นการอ่านออกเขียนได้ การคำนวณ เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ เพื่อจะได้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ และนำผลที่ได้จากการวิจัยเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการจัดหลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ของสำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานการจัดหลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ของสำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา การศึกษาการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ใช้วิธีวิจัยเชิงบรรยาย โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร นายทหารประสานงาน และครูผู้สอน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตที่จัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 91 แห่ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต	จำนวน	91 คน
2. ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร	จำนวน	91 คน
3. นายทหารประสานงาน	จำนวน	91 คน
4. ครูผู้สอน	จำนวน	91 คน
รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด	จำนวน	364 คน

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน โดยการปรับจากขั้นตอนการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน เป็นกรอบในการวิจัยคือ

2.1 การเตรียมการจัดหลักสูตร

- 2.1.1 วางแผนการปฏิบัติงาน
- 2.1.2 การจัดเตรียมบุคลากร
- 2.1.3 การประชาสัมพันธ์
- 2.1.4 การเตรียมอาคารสถานที่
- 2.1.5 การเตรียมวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน
- 2.1.6 การเตรียมการเทียบโอนผลการเรียน
- 2.1.7 การเตรียมการวัดและประเมินผลการเรียน

2.2 การดำเนินงานการจัดหลักสูตร

- 2.2.1 การรับสมัครและลงทะเบียนเรียน
- 2.2.2 การจัดทำแผนการสอน
- 2.2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.2.4 การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
- 2.2.5 การวัดและประเมินผลการเรียน

2.3 การนิเทศติดตามผลการจัดหลักสูตร

- 2.3.1 การนิเทศการเรียนการสอน
- 2.3.2 การติดตามผลการดำเนินงาน

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การจัดหลักสูตร หมายถึง การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมการจัดหลักสูตร การดำเนินการจัดหลักสูตร และการติดตามประเมินผลการจัดหลักสูตร

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค หมายถึง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคเหนือและกรุงเทพมหานคร ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด/กรุงเทพมหานครดำเนินการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีบทบาทหน้าที่ บริการทางวิชาการ นิเทศติดตามผล บริการด้านประชาสัมพันธ์ บริการด้านสื่อ และกำกับดูแลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด/กรุงเทพมหานคร และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หมายถึง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำจังหวัด ที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ดำเนินงานการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการมีบทบาทหน้าที่ กำกับดูแล สนับสนุนการจัดการศึกษา นอกโรงเรียน และนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสถิติและประมวลผลการดำเนินงาน

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต หมายถึง ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต มีหน้าที่จัดและบริการการศึกษานอกโรงเรียนในอำเภอ กิ่งอำเภอ/เขต มีบทบาทหน้าที่ ดำเนินงานการจัดหลักสูตรการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ

ศูนย์การเรียนชุมชน หมายถึง เป็นสถานที่จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนตาม หลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ มีบทบาทหน้าที่ใน สนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียนและให้บริการส่งเสริมการเรียนการสอน การจัดการบริหารและ การดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชนอยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ/เขต

ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต หมายถึง ผู้บริหาร ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน

ผู้บังคับบัญชา หมายถึง ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารกองประจำการที่จัดการหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน

ครูผู้สอน หมายถึง ครูการศึกษานอกโรงเรียน และ ครูประจำกลุ่มทหารที่ได้รับคัดเลือก แล้วผ่านการอบรมครูการศึกษานอกโรงเรียน ในหน่วยทหาร

นายทหารประสานงาน หมายถึง นายทหารที่ทำหน้าที่ประสานงานกับศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตในการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สำหรับ ทหารกองประจำการ